

3 Процесуальний компонент моделі зацентований в основному на психолого-педагогічному супроводі дітей з ООП, що передбачає своєю чергою відповідний кадровий склад – наявність в штатному розкладі (можна – сумісників) фахівців психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП (логопеда, психолога за потреби – дефектолога фізіотерапевта), обладнани приміщення для лікувально-відновлювальної роботи, зокрема ресурсна кімната та /або кімната психологічного розвантаження, проводяться тренінги для вихователів, що працюють в інклюзивних групах, працюють асистенти вихователів.

Дані, які можна отримати в ході моніторингу, націлені на подальшу роботу з ухвалення необхідних рішень щодо зниження ризиків передбачуваних змін в інклюзивному середовищі. Наприклад, аналіз готовності педагогів до включення дитини з ООП в освітній процес закладу дошкільної освіти забезпечує інформаційну та аналітичну сторони впровадження інклюзивного підходу, допомагає визначити основні напрями підвищення кваліфікації педагогічних кадрів з реалізації освітньої інклюзії підходу та ефективні способи психологічної підтримки педагогів, вихователів, батьків і дітей у інклюзивному середовищі.

Література

1. Алехина С.В. О моніторинге інклюзивного процесса в образовании / С.В. Алехина // Инклюзивное образование – 2011 – С. 20
2. Инклюзивна освіта в ДНЗ/ Г. Ю. Кравченко Г. О. Сіліна – Х. Вид-во «Ранок», 2014. – 176 с.

ВПЛИВ ІГРОТЕРАПІЇ НА РОЗВИТОК ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Куцин Е. К.

*Де для дітей користь, там же
для них має бути і задоволення
(М. Монтень).*

*Гра – джерело задоволення
(Платон)*

Розглядається роль ігротерапії у розвитку та вихованні дітей молодшого шкільного віку.

Ключові слова: гра, ігротерапія, діти молодшого шкільного віку

THE EFFECTS OF GAMER THERAPY ON THE DEVELOPMENT OF YOUNGER CHILDREN

Kutsyn E.

The role of play therapy in the development and upbringing of young children is considered

Keywords: play, play therapy, young children of school age.

Гра відіграє важливу роль у житті дітей. Вона необхідна для їх повноцінного психічного та фізичного розвитку. Гра – природна потреба

дитини та її основний вид діяльності в ході якого формується життєва позиція, відбувається розвиток уяви, фантазії, розширюється коло спілкування та розвиваються творчі здібності. В процесі гри відбувається соціалізація дитини, формується довольність її поведінки.

Велику таємницю гри багато віків вивчали й досі вивчають філософи, психологи, соціологи, педагоги, літературознавці. ООН визнала гру універсальним і невід'ємним правом дитини [4, с. 155].

Через вплив на життя дитини вкрай швидкісного ритму, темпу, технології сучасні батьки, на жаль, вважають гру неактуальною та застарілою формою організації дитячої діяльності, про що свідчать дослідження психологів і педагогів. У сучасному глобалізованому суспільстві перевага надається комп'ютерним іграм, елітним спортивним заняттям східного спрямування, а гра набуває форми більш розважального та відпочинкового характеру, а не кропіткої, цілющої для душі і тіла праці.

Вчені завжди намагалися з'ясувати і розтлумачити сутність феномену гри, яка впливає на розвиток та становлення особистості. Наприклад, Аристотель вважав, що тільки в ідеальній державі люди здатні віддаватися найчудовішим іграм. Ж.-Ж. Руссо говорив, що для того аби пізнати та зрозуміти дитину необхідно поспостерігати за її грою. Е. Берн у своїй праці «Ігри, в які грають люди» робить висновок, що увесь процес виховання дитини слід розглядати крізь призму того, в які ігри потрібно грати та як у них гратися.

Дитяча гра – складний психологічний феномен, у структурі якого дослідники виокремлюють ряд компонентів ролі (взяті на себе гравцями), ігрові дії (засіб реалізації ролей), ігрові предмети (заміщення реальних предметів ігровими), реальні відносини між персонажами гри [3, с. 92]. Гра – універсальна сфера дитини, яка передбачає самовираження, самоперевірку, самовизначення та самореабілітацію [4, с. 156], оскільки завдяки грі дитина виражає та досліджує власне «Я» (думки, почуття, вчинки).

На використанні розвивального потенціалу гри ґрунтується ігротерапія як інноваційна форма корекційно-розвивальної роботи з дітьми. Ігрова терапія вперше з'явилася в рамках психоаналітичного напрямку психологічної практики як альтернатива психоаналітичній роботі з дорослими. Термін «ігрова терапія» пов'язують з її засновниками М. Кляйн, А. Фройд, Г. Гуг-Гельмут, які застосовували цей метод у роботі з дітьми.

Ігрова терапія – це процес співтворчості, співдії [1]. Це процес спільного з дитиною проживання й осмислення будь-якої життєвої ситуації, що подана в ігровій формі. Анна Фройд, донька видатного психоаналітика Зігмунда Фрейда, стверджувала, якщо дитина у грі або через гру виражає власні хвилювання, то звільняється від психічної травми та страхів, бо діти від природи прагнуть до морального комфорту через свою життєздатність. У ході гри формується життєва позиція, розширюється коло спілкування, розвивається фантазія, уява, творчі здібності та відбувається соціалізація дитини.

Зародившись у психологічній практиці, ігротерапія набула поширення у педагогіці і соціальній роботі. Сучасні педагоги і психологи мають у своєму розпорядженні великий арсенал ігрових методик для виховної і корекційної роботи з різними категоріями дітей. Поряд з традиційними методиками ігрової терапії застосовуються методи арт-терапії, естетотерапії,

психодрами, соціодрами та ін. Ігрова терапія має багато напрямів і засобів, які застосовуються в педагогічній і психологічній практиці: пісочна терапія, мініатюра, малюнкові методи, іграшкова терапія та ін.

Важливе значення має технологія проведення ігрової терапії. У виховній роботі з дітьми молодшого шкільного віку значним потенціалом характеризується гра з іграшками під музичний супровід. Вона дає змогу виявляти ставлення дитини до членів сім'ї та оточуючих, привчає до самостійної поведінки, сприяє творчості та розкриттю індивідуального світу дитини. Те, які іграшки обирає дитина, свідчить про її нахили та бажання. Внаслідок спілкування з іграшкою у дитини виникає ілюзія спілкування із живою людиною. Музика під час гри забезпечує емоційну та драматичну підтримку дитини.

Мета ігрової терапії – не вчити дитину якихось спеціальних поведінкових навичок, а дати їй можливість «прожити» у грі ситуації, що її хвилюють. Гра сприяє формуванню тісних стосунків між учасниками, розвиває комунікабельність, знімає напругу, тривогу, дає можливість перевірити себе в різних ситуаціях спілкування. Ігрова терапія допомагає дитині сформувати позитивну «Я»-концепцію, самоприйняття, віру в себе, вміння брати на себе відповідальність за свої дії і вчинки, розвивати самоконтроль, здатність долати труднощі, опанувати комунікативні навички.

У своїй праці «Ігрова терапія: мистецтво відносин» видатний американський вчений, психотерапевт Г. Лендрет визначив сім основних завдань ігрової терапії: формування позитивних стосунків з дитиною, виявлення широкого спектру почуттів, набуття дитиною досвіду реального життя, перевірка дитиною обмежень (предметних, просторових, моральних), розвиток позитивного «Я», розвиток самопізнання, розвиток самоконтролю.

Під час проведення ігротерапії необхідно враховувати основні функції і правила її організації. А. Захаров виокремлює діагностичну, терапевтичну і повчальну функції гри. Діагностична функція полягає в з'ясуванні особливостей характеру дитини та її міжособистісних стосунків. Спостереження за грою дає змогу отримати важливу інформацію про дитину. У грі дитина демонструє те, що колись пережила. Діти більш повно і безпосередньо виражають себе в спонтанній грі, ніж у словах. Терапевтична функція гри полягає в наданні дитині можливостей для емоційного і поведінкового самовираження, вияву своїх прагнень, страхів і фантазій. У процесі гри розвиваються психічні процеси і формуються адекватні способи поведінки. Повчальна функція гри полягає в перебудові відносин, розширенні комунікативних умінь і світогляду, реадaptaції і соціалізації.

Процес ігротерапії складається з низки взаємопов'язаних етапів: об'єднання дітей у групу, розповідей, гри, обговорень. Відповідно до ролі ігротерапевта можна виокремити директивну і недирективну ігротерапію. Директивна ігротерапія передбачає виконання ігротерапевтом функцій інтерпретації і трансляції дитині символічного значення гри, активну участь дорослого в грі дитини з метою актуалізації в символічній формі несвідомих тенденцій і їх прояву у соціально прийнятних формах. У результаті гри відбувається усвідомлення дитиною себе і своїх конфліктів.

Недирективна ігротерапія спрямована на вільну гру як засіб самовираження дитини, що дозволяє успішно вирішувати важливі корекційно-виховні завдання: розширення способів самовираження дитини.

формування емоційної стабільності і вольової саморегуляції, корекція стосунків у системі «дитина – дорослий». На передній план виходить мета розвитку особистості дитини шляхом формування конструктивних стосунків з дорослими і однолітками. Завдання ігротерапії полягають у тому, щоб допомогти дитині усвідомити себе, власні переваги і недоліки, успіхи і невдачі. Недирективна ігротерапія ґрунтується на таких принципах: дружні стосунки з дитиною, безумовне прийняття дитини такою, якою вона є, відкритість і розкритість дитини, розуміння почуттів дитини.

Отже, використання ігротерапії як інноваційної виховної технології дає змогу формувати у дітей вміння спілкуватися, дружити, розвиває фантазію, впевненість у собі, віру у свої сили, – якості, що є не менш важливими і життєво необхідними для комунікації у соціумі, ніж читання та письмо.

Література

1. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Практикум по креативной терапии / Т.Д. Зинкевич – Евстигнеева, Т.М. Грабенко – СПб: Речь; ТЦ Сфера, 2001 – 400с.
2. Игровая семейная психотерапия / под ред. Ч.Шеффера – СПб, 2001 – 326 с.
3. Максименко Д.С. Різнокольорове дитинство: ігротерапія, казкотерапія, ізотерапія, музикотерапія. Практична психологія / Д.С. Максименко – К: Центральної літератури, 2018 – 192с.
4. Федій О.А. Естетотерапія. Навч. посібник 2-ге вид. перероб. та доп. – К: Видавництво «Центр учбової літератури», 2012 – 304 с.

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Кшановська Н. Ю., Пльонсак Г. П., Рожок Ю. С.,
Пінаєва О. Ю.

Розглядається проблема національно-патріотичного виховання учнівської молоді в сучасних соціально-політичних умовах.

Ключові слова: патріотизм, національно-патріотичне виховання, учнівська молодь.

NATIONAL-PATRIOTIC EDUCATION OF STUDENT YOUTH IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF THE EDUCATION INSTITUTION

Kshanovska N., Plonsak H., Rozhok Yu., Pinaieva O.

The problem of national-patriotic upbringing of student youth in contemporary socio-political conditions is considered

Keywords: patriotism, national-patriotic upbringing, student youth.

В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокomпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>